

Decyzja

Prezydium KK

nr 40/19

ws projektu dokumentu pn. Krajowy Program Reform na rzecz realizacji strategii
„Europa 2020”. Aktualizacja 2019/2020

Prezydium Komisji Krajowej NSZZ „Solidarność” przedstawia opinię do projektu dokumentu *Krajowy program reform na rzecz realizacji strategii „Europa 2020” Aktualizacja 2019/2020*.

Aktualizacja Krajowego Programu Reform jest dokumentem planistycznym przedstawiającym zamierzenia rządu na najbliższy rok. Jednakże tegoroczny projekt Aktualizacji zawiera wiele niepewnych przedsięwzięć, co może świadczyć o zbyt daleko idącej doraźności. Uwagę zwracają zaprezentowane projekty inwestycyjne, które jak się wydaje nie uzyskały jeszcze pełnej akceptacji lub rodzą wątpliwości co do ich realizacji.

Uwagi szczegółowe:

Prezydium KK podziela pogląd, że Program PPK będzie pozytywnie oddziaływał na rynek kapitałowy. Natomiast w naszej ocenie nieprawdziwe jest zdanie, że wpłynie on na zwiększenie skłonności do inwestowania przeciętnego Polaka, która jest przecież bezpośrednio związana z poziomem wynagrodzeń, będących w naszym kraju na niewystarczającym poziomie. Ponadto nie zgadzamy się ze stwierdzeniem, że wprowadzenie PPK zapewni adekwatność i stabilność systemu emerytalnego. Podkreślamy, że jest to program prywatnego oszczędzania, a nie część systemu ubezpieczeń społecznych. Osiągnięcie celu adekwatności i stabilności systemu emerytalnego będzie możliwe jeśli dojdzie do wzmocnienia państwowego systemu emerytalnego. Będzie to możliwe m.in. poprzez objęcie jak największej grupy pracujących obowiązkiem ubezpieczeniowym – proporcjonalnym do ich dochodów. Na adekwatność świadczeń wpłynęłoby także wprowadzenie możliwości przejścia na emeryturę osobom o długoletnich stażach zawodowych (składkowych).

Program Mieszkanie plus nie spełnia niestety oczekiwań jakie w nim pokładano. Napotyka on wiele problemów realizacyjnych, a przede wszystkim finansowych,

powodujących opóźnienia. Tym bardziej trudno zgodzić się z stwierdzeniem KPR-u, że program ten przyczynia się do obniżenia ilości osób zagrożonych ubóstwem.

Również wokół wymienionego w Aktualizacji Centralnego Portu Lotniczego pojawia się wiele sprzecznych informacji dotyczących jego przyszłości.

Dla wzrostu oceny atrakcyjności inwestycyjnej konieczne jest stabilne otoczenie prawne. Tymczasem w ostatnich latach obserwujemy bardzo dużą ilość nowelizacji częściowych zamiast kompleksowych zmian aktów prawnych, co jest szczególnie uciążliwe w przypadku ustaw podatkowych.

Pozytywnie oceniamy zapowiedź stworzenia systemu monitorowania inwestycji i uważamy, że w Aktualizacji należałoby uszczegółowić informacje na temat tego narzędzia.

Kolejny rok z rządu zbyt mało miejsca poświęca się na nowe projekty społeczne, w tym inwestycje w kapitał ludzki oraz wzrost efektywności publicznych służb zatrudnienia. Natomiast w wymiarze społecznym aneks D do Sprawozdania krajowego za kluczowe uznaje poprawę dostępności do rynku pracy. Dobrze, że w dokumencie pojawia się zapowiedź poprawy dostępności i jakości usług publicznych. Natomiast realizacja tego celu bez wzmocnienia finansowego pracowników wykonujących usługi publiczne jest ograniczona.

Działania w ramach semestru europejskiego nie mogą toczyć się w oderwaniu od postanowień Filaru Praw Społecznych. W sprawozdaniach krajowych znalazły swoje miejsce priorytety Europejskiego filaru praw socjalnych, a narzędziem pomocniczym jest tabela wskaźników społecznych. Krytycznie należy ocenić brak w uzupełnieniu do KPR odniesienia się do wskaźników społecznych.

Pomimo wielokrotnych zaleceń dotyczących celów w zakresie zatrudnienia Polska nie wypracowała odpowiedniej polityki w tym obszarze, a co za tym idzie - ciągle nie może wdrożyć kompleksowego, efektywnego systemu, który pozwoliłby na lepsze dostosowanie umiejętności do potrzeb rynku pracy. Aktualizacja nie czyni niestety praktycznych postępów w tym obszarze. Aktualizacja wprawdzie dostrzega na str. 8 wartość nakładów poniesionych na podniesienie jakości kapitału ludzkiego, ale w dalszej części dokumentu tych działań nie konkretyzuje.

Aktualizacja KPR-u mówi o promowaniu rozwoju zasobów ludzkich. Wskazuje się, że rozwój strukturalny mierzony będzie udziałem kadr z wyższym wykształceniem i wysokopłatnych miejsc pracy w zatrudnieniu. W tym miejscu rodzi się wątpliwość, czy wyższe wykształcenie jest faktycznie dominującym elementem rozwoju strukturalnego. Zarówno dzisiaj, jak i w przyszłości, to praktyczne umiejętności są cennie bardziej niż sam fakt posiadania wykształcenia wyższego. Założenie, że rozwój zasobów ludzkich będzie

mierzony intensywnością oferowanych pracownikom dodatkowych świadczeń i szkoleń jest wadliwe, ponieważ sama intensywność, bez oceny jakości i dostosowania do aktualnych potrzeb pracodawców nie przyniesie oczekiwanych efektów.

Prezydium KK wskazuje, iż nadal nie poczyniliśmy żadnych kroków w kierunku zwiększenia ilości zawieranych układów zbiorowych pracy, na co Związek zwracał uwagę przy poprzednich aktualizacjach KPR, a co przyczyniłoby się pozytywnie do poprawy jakości dialogu społecznego na poziomie zakładowym i ponadzakładowym oraz całego rynku pracy.

Realizacja celu w zakresie zatrudnienia pozostawia niedosyt. Niezmiennym postulatem NSZZ „Solidarność” jest poprawa jakości zatrudnienia oraz podniesienie wysokości wynagrodzeń. Niestety z tabeli na str. 65 wynika, że nie są prowadzone działania w celu likwidacji utrzymujących się przeszkód dla bardziej trwałych form zatrudnienia. Nadal istnieją różnice w oskładkowaniu różnych form zatrudnienia, co stanowi ewidentną przeszkodę w budowaniu trwałych form zatrudnienia. Działania w kierunku podniesienia wynagrodzeń są pilne zwłaszcza w państwowej sferze budżetowej, która boryka się z wieloletnim blokowaniem wskaźnika wzrostu wynagrodzeń. Powoduje to coraz częstsze braki kadrowe w służbach publicznych, a tym samym - pogorszenie jakości usług publicznych, a także niesprawiedliwe zróżnicowanie wynagrodzeń w tym obszarze.

Kolejny rok z rzędu wskazujemy na brak systemu monitorowania warunków pracy i wynagradzania cudzoziemców, których liczba dynamicznie rośnie.

Z zadowoleniem odbieramy zapowiedź podwyższenia kosztów uzyskania przychodu dla osób zatrudnionych w oparciu o umowę o pracę, o co NSZZ „Solidarność” konsekwentnie zabiega od kilku lat, również w opiniach do budżetu państwa. Zaplanowane obniżenie stawki podatku dochodowego od osób fizycznych, choć nie wymienione przez Rząd na etapie konstruowania budżetu państwa na 2019, z 18% do 17% dla osób rozliczających według skali podatkowej przyczyni się do zmniejszenia obciążeń podatkowych. Jednak obniżeniu stawek podatkowych powinno towarzyszyć zwiększenie kwoty wolnej od podatku, co jest niezbędne dla zmniejszenia skali zjawiska ubóstwa pracujących. Bez odpowiedniego podwyższenia kwoty wolnej osoby zarabiające na poziomie ubóstwa nadal będą płaciły podatki, a według NSZZ „Solidarność” tak nie powinno być.

W Aktualizacji zamieszczono również propozycję odstąpienia od obciążenia podatkiem dochodowym od osób fizycznych osób do 26 roku życia. Jednak pomimo akceptacji dla wsparcia osób młodych na początku ich kariery zawodowej, która bardzo często połączona jest ze zdobywaniem niezbędnych umiejętności, kontynuacją studiów, założeniem rodziny, propozycja ta rodzi wątpliwości. Bez wątplenia poprawi się sytuacja dochodowa tych osób,

co może mieć korzystny wpływ na decyzję o posiadaniu dzieci i pozostaniu w kraju. Nie znając jeszcze szczegółowego projektu trudno odnosić się do ogólnej propozycji, ale warto wskazać, że sytuacja dochodowa osób młodych może być bardzo zróżnicowana. Dlatego uzasadnionym byłoby zastanowienie się nad kryteriami, których spełnienie pozwalałoby na odstępstwo od opodatkowania. Ponadto nie można zapominać, że jest to kolejny wyłom w systemie podatkowym zamiast rozwiązania systemowego dla osób najmniej zarabiających – zwiększenia kwoty wolnej od podatku. Jednocześnie Prezydium Komisji Krajowej NSZZ „Solidarność” przypomina o postulatcie Związku z „pakietu na rzecz młodych” o objęciu studentów do 26 roku życia na umowach zlecenie składkami na ubezpieczenie społeczne.

Zdecydowanie pozytywnie oceniamy przywrócenie lokalnych połączeń autobusowych, co przyczynić się powinno do zwiększenia mobilności wewnętrznej pracowników.

W dokumencie akcentuje się konieczność wzmacniania innowacyjności polskiej gospodarki przez inwestycje w automatyzację, robotyzację i cyfryzację gospodarki, ale przemilcza się w tym konieczność inwestowania w kapitał ludzki. Nowoczesne technologie będą towarzyszyć ludziom w większym lub mniejszym stopniu, ale żeby ten proces przebiegał z zachowaniem podstawowych standardów ochrony pracownika i pracy oraz z poszanowaniem europejskiego dorobku w zakresie ochrony socjalnej musi dojść w drodze dialogu społecznego do wypracowania solidnych reguł, o których jest mowa między innymi w EFPS. Jest to tym bardziej ważne w dobie starzejących się społeczeństw.

Działania zaproponowane w KPR w zakresie powiązania nauki z biznesem oraz dostosowania programów nauki do potrzeb rynku pracy są niewystarczające.

W zakresie walki z ubóstwem i wykluczeniem społecznym brakuje w Krajowym Programie Reform programów aktywizacyjnych, społecznych dla osób starszych. Natomiast w zakresie projektowanego jednorazowego świadczenia dla emerytów i rencistów, NSZZ „Solidarność” docenia zwrócenie uwagi na potrzeby świadczeniobiorców, jednakże przypomina, że od lat pozostaje nie rozwiązany problem niedopasowania systemu waloryzacji najniższych świadczeń do dynamiki wzrostu cen najuboższych grup społecznych.

Niestety już kolejny rok z rzędu nie podjęto działań w kwestii reformy systemu ubezpieczeń rolników KRUS. Zwiększenie składek wnoszonych do systemu emerytalnego przez rolników znacznie poprawiłoby sytuację budżetu poprzez zmniejszenie dotacji do KRUS.

NSZZ „Solidarność” z satysfakcją przyjmuje propozycję rozszerzenia programu 500+ na pierwsze dzieci w rodzinie. Był to postulat formułowany od początku funkcjonowania tego

wsparcia. Uważamy jednak, że świadczenie wychowawcze powinno docierać przede wszystkim do rodzin, które wsparcia potrzebują – o niskich i przeciętnych dochodach, z pominięciem tych dla których kwota 500 zł nie zmieni sytuacji dochodowej. Brak odpowiedniego kryterium, sprawia, że powiększają się różnice dochodowe rodzin, tym bardziej, że w tym samym czasie następuje ograniczenie dostępu do systemu świadczeń rodzinnych poprzez zamrażanie kryteriów dochodowych uprawniających do nich.

NSZZ „Solidarność” wskazuje na przedłużające się prace nad systemem monitorowania sektora ekonomii społecznej i solidarnej. Dotychczasowa działalność podmiotów ekonomii społecznej opierała się głównie na wsparciu finansowym pochodzącym ze środków programów europejskich. Istotne jest, aby już dzisiaj na poziomie krajowym wypracować mechanizmy, które będą mogły realnie wspierać inicjatywy III sektora po roku 2020.

Polska nie radzi sobie z narastającym problemem zanieczyszczenia powietrza, który niesie ze sobą wysokie koszty społeczne. W naszej ocenie konieczne jest zintensyfikowanie działań w ramach programu „Czyste Powietrze” skierowanych zwłaszcza bezpośrednio do rodzin (wymiana pieców, termoizolacja budynków, walka z ubóstwem energetycznym).

Prezydium KK zwraca uwagę, że działania poprawiające wyniki w zakresie zdrowia powinny przebiegać szybciej i mieć charakter kompleksowy zarówno jeśli chodzi o dostępność pacjenta do świadczeń medycznych, jak i warunki pracy i płacy osób pracujących w ochronie zdrowia na rzecz pacjenta. Częste zmiany modeli organizacyjnych wprowadzane ad hoc jak to tej pory nie sprawdziły się, więc liczymy, że dobrze przeprowadzone pilotaże przyniosą oczekiwane efekty.

Zdecydowanie negatywnie Prezydium KK ocenia skuteczność konsultacji publicznych i społecznych w procesie legislacyjnym. Dlatego też bardzo cenny i potrzebny, ale nie wystarczający dla poprawy konsultacji społecznych, jest projekt rekomendacji w zakresie poprawy oceny wpływu regulacji.

Gdańsk, 27 marca 2019 r.

Prezydium KK
NSZZ „Solidarność”

SEKRETARZ
KK NSZZ „Solidarność”

Ewa Zydorek